

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
ข้อมูล ณ วันที่ ๒๙ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นางอัญชัน สุขจันทร์
๒. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ เลขที่ ๑๒๗ บ้านจารย์ หมู่ ๑ ตำบลบ้านจารย์ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
โทรศัพท์ ๐๘๕-๔๑๑๓๓๔๒ Facebook อัญชัน สุขจันทร์ ,เพจศูนย์ข้าวชุมชนบ้านจารย์
Line อัญชัน สุขจันทร์
๓. เกิด พ.ศ. ๒๕๖๘ ปัจจุบันอายุ ๕๖ ปี
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☐ สมรส ☒ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา ระดับ ประโยควิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)
สถาบันการศึกษา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ
คณะ/สาขาวิชา เกษตรกรรม
๖. อาชีพปัจจุบัน
☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอื่นนอกเหนือจากเกษตร
๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๑๕๔,๙๐๐ บาท/ปี
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๑

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ข้าว
๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๒ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย
 - ๒.๑ แปลงเรียนรู้ด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ให้ได้มาตรฐาน
 - ๒.๒ แปลงเรียนรู้ไร่นาสวนผสม
๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๔ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย
 - ๓.๑ การผลิตเมล็ดพันธุ์ให้ได้มาตรฐาน
 - ๓.๒ การผลิต/ใช้ชีวภัณฑ์ป้องกันศัตรูพืช
 - ๓.๓ การปรับปรุงบำรุงดิน (ไถกลบตอซัง พืชปุ๋ยสด)
 - ๓.๔ ข้าวเคลือบสมุนไพร
๓. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย
 - ๓.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย
 - ๑) การตรวจวิเคราะห์ดิน
 - ๒) การผลิตและใช้ชีวภัณฑ์
 - ๓) การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน
 - ๔) การทำปุ๋ยอินทรีย์/น้ำหมักชีวภาพ
 - ๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย หลักสูตรบังคับ

๑) เศรษฐกิจพอเพียง

๒) เกษตรทฤษฎีใหม่

๓) เกษตรผสมผสาน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑) การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ข้าวเคลือบสมุนไพร

๒) การจัดทำบัญชีต้นทุนการผลิตข้าว

๓) ระบบน้ำโซล่าเซลล์สำหรับใช้ในแปลงทำการเกษตร

๓.๒ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมานำจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา) ข้าวเคลือบสมุนไพร ข้าวและสมุนไพรเป็นผลผลิตทางการเกษตรที่มีคุณค่าทางโภชนาการและ/หรือเป็นอาหารเสริมที่มีคุณค่าในการบำรุงสุขภาพและป้องกันการเกิดโรค ในปัจจุบันกระแสการนิยมบริโภคพืชสมุนไพรหรือผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรโดยหวังผลในการช่วยบำรุงรักษาสุขภาพเป็นนวัตกรรมลดต้นทุนด้วยการนำข้าวมาแปรรูป จะมีลักษณะสีส้มสวยงามตามชนิดของสมุนไพรที่ใช้เคลือบ มีกลิ่นหอมของดอกไม้จากธรรมชาติ และมีคุณค่าทางโภชนาการและคุณค่าในการบำรุงสุขภาพตามสรรพคุณของสมุนไพร แต่ละชนิดที่ใช้เคลือบ สูตรสมุนไพรที่เหมาะสมจะนำไปเคลือบข้าวมีขมิ้น ใบเตย และดอกอัญชัน โดยสรรพคุณของสมุนไพรที่นำมาเคลือบ เช่น ขมิ้น ช่วยรักษาแผลในลำไส้ เจริญอาหาร ต้านอนุมูลอิสระ ใบเตย ช่วยบำรุงหัวใจ ขับปัสสาวะ แก้เบาหวาน เป็นต้น

วัตถุประสงค์

๑. ส่งเสริมการแปรรูปข้าวเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตและสร้างรายได้ในครัวเรือน

๒ เพื่อเพิ่มคุณค่าทางโภชนาการและอาหารเสริมที่มีคุณค่าต่อสุขภาพ

๓. เพื่อสร้างนวัตกรรมลดต้นทุนด้านการเกษตรสู่เกษตรกรผู้สนใจ

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ คณาจารย์ เภรพยาบาล สาธิต และฝึกปฏิบัติการเก็บสมุนไพร ขั้นตอนการทำข้าวเคลือบสมุนไพร

๕. การมีส่วนร่วมในจังหวัด (การเข้าไปจัดทำแผนอย่างละเอียด)

ระดับ
ร่วม

การประชุมคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จังหวัด ปัตตานี ๓ ครั้ง ซึ่งที่ประชุมมีประธานศพก.หลักทุกอำเภอร่วมประชุม อำเภอละ ๑ คน ได้พิจารณาแผนปฏิบัติการบูรณาการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. โดยในแต่ละกิจกรรมนั้น มีการแตกรายละเอียดเป็นขั้นตอนการปฏิบัติงานให้ชัดเจนและให้ระบุวันที่หรือช่วงเวลาที่ดำเนินการโดยจัดทำเป็นแผนการบูรณาการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. ได้แก่ แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ทุกอำเภอ สถานการณ์ของ ศพก. และปัญหาหรืออุปสรรคของ ศพก. ที่พบ รวมถึงโอกาสของ ศพก. ที่จะนำสู่การพัฒนาของแต่ละศพก.หลัก ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน ศพก. ระดับจังหวัด ดำเนินการรวบรวมข้อมูลฯ นำส่งสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร เพื่อใช้ในการจัดทำยุทธศาสตร์หรือแผนพัฒนา ศพก. ระดับเขตต่อไป

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แบบแผนฯ)

การประชุมคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ระดับอำเภอ ปี ละ ๔ ครั้ง ซึ่งที่ประชุมได้พิจารณาแผนปฏิบัติการบูรณาการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก.หลักและเครือข่ายของอำเภอ โดยในแต่ละกิจกรรม มีขั้นตอนการปฏิบัติงานให้ชัดเจนและให้ระบุวันที่หรือช่วงเวลาที่ดำเนินการโดยจัดทำเป็นแผนการบูรณาการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. สถานการณ์ของ ศพก. และปัญหาหรืออุปสรรคของ ศพก. ที่พบ รวมถึงโอกาสของ ศพก. ที่จะนำสู่การพัฒนาของแต่ละศพก.อำเภอสังขะ ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน ศพก. ระดับอำเภอ ดำเนินการรวบรวมข้อมูลฯ นำส่งสำนักงานเกษตรจังหวัดสุรินทร์ เพื่อใช้ในการจัดทำยุทธศาสตร์หรือแผนพัฒนา ศพก. ต่อไป

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

นางอัญชัน สุขจันทร์ เริ่มทำอาชีพการเกษตรตามแบบดั้งเดิมของบรรพบุรุษ โดยทำการเกษตรเชิงเดี่ยวในการเพาะปลูกข้าวเป็นหลัก ประสบปัญหาต้นทุนการผลิตสูง ราคาผลผลิตตกต่ำ รายจ่ายมากกว่ารายได้ในครัวเรือน และได้เข้าร่วมไปศึกษาดูงานด้านการเกษตร การทำไร่นาสวนผสม การทำการเกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ จึงได้นำมาปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาจากการทำการเกษตรในพื้นที่ของตนเอง

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ปัญหาหนี้สินครอบครัวและต้นทุนการผลิตสูงจากการทำนา จึงความคิดริเริ่มที่จะสร้างสิ่งใหม่ ๆ โดยอาศัยประสบการณ์ที่มีอยู่เดิม และพัฒนาพื้นที่การเกษตรของตนเองจากการทำการเกษตรเชิงเดี่ยว เป็นการทำการเกษตรแบบไร่นาสวนผสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพ มีความคิดสร้างมูลค่าเพิ่มโดยแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

เดิมทำเกษตรเชิงเดี่ยว ปลูกข้าวเป็นหลักและเน้นใช้สารเคมี จึงประสบปัญหาทำให้มีหนี้สิน กระทั่งมีเจ้าหน้าที่จากกรมส่งเสริมการเกษตรเข้ามาให้คำแนะนำองค์ความรู้ต่าง ๆ ในการทำเกษตร และมีโอกาสไปศึกษาดูงาน จึงนำองค์ความรู้ที่ได้มาปรับใช้ในการแก้ไขปัญหา เริ่มจากปรับพื้นที่นาข้าว เปลี่ยนมาทำไร่นาสวนผสม ขุดสระ เจาะน้ำบาดาล แบ่งพื้นที่ทำที่อยู่อาศัย ปลูกผัก ไม้ผล สมุนไพร ปลูกกล้วยแซมอ้อย สร้างคอกเลี้ยงสัตว์และเลี้ยงปลา ปรับพื้นที่เป็นโคกหนองนา เปลี่ยนระบบการผลิตเมล็ดข้าวอินทรีย์โดยไม่ใช้สารเคมี ทำโรงเรือนปลูกผักอินทรีย์ เลี้ยงสัตว์ และแปรรูปผลผลิตของฟาร์ม ในปีแรกๆ ที่ทำ ก็มีปัญหายุ่งยากบ้าง โดยเฉพาะการยอมรับจากคนในครอบครัว แต่ก็สามารถฝ่าฟันอุปสรรคมาได้จนประสบความสำเร็จและได้รับการยอมรับจากครอบครัวและชุมชน จนปัจจุบันพัฒนาปรับเปลี่ยนการทำเกษตรมาตามลำดับ ลดพื้นที่การทำนาจาก ๑๑ ไร่ เหลือเพียง ๕ ไร่ เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวอินทรีย์คุณภาพ ที่เหลือจะจัดสรรทำเกษตรแบบผสมผสาน ปลูกไม้ผล ผักสวนครัว ทำโรงเรือนปลูกผักอินทรีย์ เลี้ยงไก่ไข่อารมณ์ดี เลี้ยงกบ เลี้ยงปลา เลี้ยงโค เลี้ยงแมลงเศรษฐกิจ ปลูกข้าว รวมทั้งนวัตกรรมลดต้นทุนด้วยการนำข้าวมาแปรรูป เป็นข้าวเคลือบสมุนไพร เป็นผลผลิตทางการเกษตรที่มีคุณค่าทางโภชนาการและ/หรือเป็นอาหารเสริมที่มีคุณค่าในการบำรุงสุขภาพและป้องกันการเกิดโรคด้วย

แผนผังการบริหารจัดการน้ำ ในไร่นาสวนผสม

นางอัญชัน สุขจันทร์

นางอัญชัน สุขจันทร์ มีการบริหารจัดการน้ำในไร่นาสวนผสมของตนเอง โดย ขุดบ่อ จำนวน ๕ บ่อ และการเจาะน้ำบาดาลไว้ใช้เอง โดยใช้พลังงานแสงอาทิตย์เป็นแหล่งพลังงานช่วยในการดึงน้ำขึ้นไปในถังสูงสำหรับเก็บน้ำ ขนาด ๒,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๒ ถัง เมื่อน้ำล้นถังจะไหลตามท่อน้ำไปพักไว้ในบ่อที่ ๑ และ บ่อที่ ๒ สำหรับเก็บไว้ใช้ในหน้าแล้ง ซึ่งทำให้มีน้ำใช้ตลอดปี

- น้ำจากถังพักน้ำ : ใช้ในครัวเรือน แปลงปลูกข้าว ๑ ต่อเข้ากับ (ใช้โซล่าเซลล์) สปริงเกอร์สำหรับแปลงผัก และโรงเรือนผัก
- บ่อที่ ๑ : เป็นบ่อสำหรับพักน้ำจากถังสูง
: ใช้เพิ่มน้ำให้แปลงปลูกข้าว ๑ (กรณีมีน้ำน้อย)
แปลงอ้อยแซมกล้วย และด้านประมง
- บ่อที่ ๒ : ใช้เพิ่มน้ำให้แปลงปลูกข้าว ๒ และด้านประมง
- บ่อที่ ๓ : ใช้ด้านประมง
- บ่อที่ ๔ : ใช้ด้านประมง
- บ่อที่ ๕ : ใช้เพิ่มน้ำให้แปลงปลูกข้าว ๓ และด้านประมง

๒) อธิบายขั้นตอนการทำงานการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

นางอัญชัน สุขจันทร์ มีการใช้ชุดตรวจวิเคราะห์ดิน ประกอบการพิจารณาสภาพดินภายในแปลง เพื่อทราบความอุดมสมบูรณ์ว่าเหมาะสมกับการปลูกพืชมากน้อยแค่ไหน และหาวิธีการปรับปรุงบำรุงดินให้เหมาะสม เช่น ใส่ปุ๋ย หาวสดปรับปรุงดินต่าง ๆ ฯลฯ สามารถลดการใช้ปุ๋ยที่ไม่จำเป็น ลดค่าใช้จ่าย ตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาการขาดปุ๋ยที่แพงขึ้นในปัจจุบัน

การใช้รถไถดำนา ปัญหาจากการหว่านข้าวแห้งมักพบวัชพืชและการปะปนของข้าวพันธุ์อื่นที่ไม่พึงประสงค์ ปะปนกับข้าวพันธุ์ที่ต้องการเสมอ จึงต้องมีค่าใช้จ่ายในการป้องกันและกำจัดวัชพืช ศัตรูพืชหลายครั้ง ตั้งแต่การฉีดควบคุมหญ้าก่อนการหว่านเมล็ด พันธุ์ อีกทั้งปัญหาค่าแรงงานคนในการปักดำที่สูงขึ้น นางอัญชัน สุขจันทร์ จึงมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีรถไถดำนา ในการทำแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว และผลิตข้าวอินทรีย์ เนื่องจากควบคุมและจัดการตัดพันธุ์ปนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะต้นข้าวจะขึ้นเป็นแถวเป็นแนว สามารถเดินเข้าไปในแปลงปลูก และมองเห็นต้นข้าวที่มีลักษณะเป็นต้นพันธุ์ปนที่ต้องกำจัดได้ ชัดเจน และจัดการตัดพันธุ์ปนและกำจัดวัชพืชได้ง่าย ซึ่งแตกต่างจากวิธีหว่านที่มีต้นข้าวขึ้นแน่น ทำให้ลดต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวได้

ได้นำท่อพีวีซี มาประดิษฐ์ทำเป็น สก๊อบ นำมาใช้แหวกต้นข้าวในแปลงนำทางเข้าไปตัดพันธุ์ปน ต้นข้าวที่อยู่บริเวณกลางแปลงได้ง่าย และสะดวกขึ้น ช่วยลดเวลาและแรงงาน ในการทำงานในแปลงพันธุ์ข้าว สามารถลดความเสียหายผลผลิตในแปลง ลดต้นทุน และส่งผลให้ได้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ได้มาตรฐาน

การใช้ระบบน้ำสปริงเกอร์ ระบบน้ำ แบบสปริงเกอร์ จะช่วยให้ การกระจายน้ำได้ทั่วถึง ซึ่งเหมาะสำหรับพื้นที่เพาะปลูกผัก ที่ต้องการเพิ่มความชุ่มชื้น ทำให้นางอัญชัน สุขจันทร์ สามารถประหยัดเวลา ช่วยลดแรงงาน และลดค่าใช้จ่ายได้

การติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์สำหรับใช้ในแปลงทำการเกษตร เป็นการนำเทคโนโลยีสะอาด จากแสงอาทิตย์มาแปลงเป็นพลังงานไฟฟ้าซึ่งสามารถใช้งานได้ทันที

การใช้ชีวภัณฑ์ ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม บางชนิดสามารถผลิตขยายไว้ใช้เองได้ง่าย มีความปลอดภัยสูง สามารถใช้ควบคุมศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี และส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ได้อีกด้วย นอกจากนี้ ชีวภัณฑ์ยังส่งเสริมการเจริญเติบโตทำให้พืชแข็งแรง เพิ่มผลผลิต และสร้างความต้านทานของพืชจากการเข้าทำลายของศัตรูพืชได้ เช่น การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา และบีเอส ควบคุมโรคพืช การใช้เชื้อราบีวเวอเรีย และบีที ควบคุมแมลงศัตรูพืช โดยมีขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตร

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. ในพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน ๑๑ ไร่ มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๔ ชนิด ประกอบด้วย

- ๑.๑) พริกขี้หนู ผลิตเป็นเมล็ดพันธุ์ข้าวอินทรีย์ พื้นที่ปลูกจำนวน ๕ ไร่
- ๑.๒) พริกขี้หนู พื้นที่ปลูกจำนวน ๑ งาน
- ๑.๓) ไม้ผลไม้ยืนต้น พื้นที่ปลูกจำนวน ๒.๕ ไร่
- ๑.๔) สมุนไพร ไม้หอม ขมิ้น เตย อัญชัน พื้นที่ปลูกจำนวน ๑ ไร่

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

- ๒.๑) เลี้ยงปลา (ปลานิล ปลาตะเพียน ปลากด ปลาหมอ ปลาดุก ปลาดุก ปลาตะเพียน จำนวน ๕ (บ่อ)
- ๒.๒) เลี้ยงกบ จำนวน ๑๐๐ (ตัว)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

- ๓.๑) เลี้ยงไก่ไข่ เป็ด จำนวน ๒๐ (ตัว)
- ๓.๒) เลี้ยงจิ้งหรีด จำนวน ๓ (บ่อ)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

- ๔.๑) ข้าวเปลือกสมุนไพร จำนวน ๔ (หน่วย ชนิด)
- ๔.๒) เมล็ดพันธุ์ข้าวอินทรีย์ จำนวน ๒,๕๕๐ (หน่วย กิโลกรัม)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้าข้าวหอมมะลิอินทรีย์ มีต้นทุนการผลิต ๒,๐๕๐ บาท/ไร่ ดังนี้

๑.๑) ค่าไถพรวนเตรียมดิน เป็นเงิน ๘๐๐ บาท/ไร่

๑.๒) ค่าปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยคอกที่ผลิตใช้เองในฟาร์ม เป็นเงิน ๓๐๐ บาท/ไร่

๑.๓) ค่าพันธุ์ข้าว (เมล็ดพันธุ์ที่ผลิตเอง/กลุ่มเมล็ดพันธุ์) เป็นเงิน ๒๕๐ บาท/ไร่

๑.๔) ค่าควบคุมศัตรูพืชด้วยชีวภัณฑ์ผลิตเอง เป็นเงิน ๒๐๐ บาท/ไร่

๑.๕) ค่าแรงงานครอบครัว (ไม่คิดเป็นรายจ่ายออก) เป็นเงิน ๕๐๐ บาท/ไร่

รายได้นางอัญชัน สุขจันทร์ มีการจัดการกิจกรรมไร่นาสวนผสม จำนวน ๑๑ ไร่ ดังนี้

กิจกรรม	ปีดำเนินการ / ผลผลิตต่อหน่วย / รายรับ-จ่าย-กำไร (บาท)		
	ปี ๒๕๖๕	ปี ๒๕๖๖	ปี ๒๕๖๗
๑. ข้าว (ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวอินทรีย์)			
รายรับ	๖๐๐ กก./ไร่	๕๒๕ กก./ไร่	๕๑๐ กก./ไร่
รายจ่าย	๕๒,๖๒๕	๗๓,๓๗๕	๗๐,๐๐๐
กำไรสุทธิ	๑๒,๓๐๐	๒๖,๘๐๐	๒๘,๐๒๐
๒. ไก่ไข่ (๒๐ ตัว)			
รายรับ	๑๗๒ แผง	๑๙๕ แผง	๒๐๐ แผง
รายจ่าย	๑๗,๒๘๐	๑๘,๗๒๐	๒๐,๑๖๐
กำไรสุทธิ	๑๒,๘๔๐	๑๖,๘๘๐	๑๗,๘๔๐
๓. จิ้งหรีด			
รายรับ	-	๓๕ กก./บ่อ	๓๐ กก./บ่อ
รายจ่าย	-	๔,๖๒๐	๓,๕๐๐
กำไรสุทธิ	-	๑,๗๗๐	๑,๗๔๐
๔. กบ			
รายรับ	๒๕๐ ตัว	๓๐๐ ตัว	๓๐๐ ตัว
รายจ่าย	๓,๒๘๐	๔,๒๒๐	๕,๓๒๐
กำไรสุทธิ	๒,๕๘๐	๒,๖๕๐	๒,๙๒๐
๕. ผักอินทรีย์ (๑ งาน)/กล้วย (๑๒๐ ต้น)			
รายรับ	๒๓๐ กก./๕๐๐ กก.	๒๘๐ กก./๖๐๐ กก.	๓๐๐ กก./๗๕๐ กก.
รายจ่าย	๗,๕๗๐	๒๐,๑๔๓	๓๒,๖๘๐
กำไรสุทธิ	๑,๕๐๐	๒,๕๐๐	๔,๔๕๐
๖. เลี้ยงปลา			
รายรับ	๗๐ กก.	๓๒๐ กก.	๔๘๐ กก.
รายจ่าย	๒,๘๐๐	๑๒,๙๐๐	๒๐,๐๘๐
กำไรสุทธิ	๑,๒๐๐	๕,๔๐๐	๘,๕๕๐
๗. อ้อยคั้นน้ำ			
กำไรสุทธิ	-	๒๘๐ ขวด	๓๒๐ ขวด
	-	๑,๖๘๐	๑,๙๒๐
รวมรายได้ (บาท)	๘๓,๕๖๕	๑๓๖,๗๗๘	๑๕๕,๙๔๐

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ผักอินทรีย์ (คะน้า ผักบุ้ง กวางตุ้ง ฯลฯ) จากแปลงเก็บทุกวันไข่ไก่ (จากไก่ไข่ ๒๐ ตัว ประมาณ ๗ แผงต่อสัปดาห์ หรือ ๑ แผง/วัน) ผลผลิตกล้วยสุกหมุนเวียน

เฉลี่ยรายได้วันละ ๑๕๐ บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ได้จากอะไรบ้าง: ขายไข่ไก่รวม ๗ แผง/สัปดาห์ขายจิ้งหรีด (รอบการเก็บผลผลิต ๑๕-๒๐ วัน/ครั้ง เฉลี่ยสัปดาห์ละ ๑.๕ กก.) ขายกบ (เฉลี่ยจับขายเดือนละ ๑ ครั้ง แบ่งรายรับรายสัปดาห์ ประมาณหนึ่งส่วนสี่)

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๔๕๐ บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือนได้จากอะไรบ้าง : รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตปลา (เก็บผลผลิตไตรมาสละ ๑ ครั้ง , เฉลี่ยต่อเดือน ~๓,๓๐๐ บาท) รายได้จากผักอินทรีย์/กล้วยบางรอบที่เก็บเป็นชุดใหญ่ รายได้จากการขายอ้อยคั้นน้ำ (รอบปลูกเก็บเดือนละ ๑ ครั้ง)

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๔,๐๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปีได้จากอะไรบ้าง : ขายเมล็ดพันธุ์ข้าวอินทรีย์ (รายได้หลักปีละ ~๗๐,๐๐๐ บาท) รายได้จากกิจกรรมอบรมหรือขายผลิตภัณฑ์ในงานแสดง/ตลาดเกษตรรายได้รวมจากกิจกรรมเล็ก ๆ รวมทั้งปี เช่น อ้อยคั้นน้ำ กบ จิ้งหรีด ฯลฯ

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๗๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๑) การบริการฝึกอาชีพ การทำปลาต้ม และทำข้าวสมุนไพร เพื่อสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรในชุมชน

๒) การบริการตรวจวิเคราะห์ดิน และชีวภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืช ฟรี

๓) จัดกิจกรรมลงแขกดำนา เพื่อรักษาประเพณี วัฒนธรรม เป็นการสร้างความสามัคคีในชุมชน ให้มีความสำคัญกับเยาวชน และผู้สูงอายุ

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การจัดการขยะ จัดทำขยะเปียก ไว้ในแปลงการเกษตร เป็นแบบอย่างแก่เกษตรกรในชุมชนและผู้เยี่ยมชม.

และการใช้ชีวภัณฑ์ในการทำการเกษตร เพื่อทดแทนการใช้สารเคมีในชุมชน รวมทั้งการทำสิ่งเหลือใช้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น การทำฟางก้อน การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมัก การอาหารปลา เพาะเห็ดจากเปลือกดิน ฯลฯ

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

การทำเกษตรอินทรีย์ ผลิตและใช้ชีวภัณฑ์ การกำจัดของเสียที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในการทำเกษตร ลดการใช้สารเคมี ทำให้ได้ผลผลิตพืชหรือสารพืชตกค้างจากสารเคมีในผลผลิตทางการเกษตร ส่งผลให้ตนเองและชุมชนมีสุขภาพที่ดี ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมในชุมชนปลอดภัย

การทำไร่นาสวนผสม มีการจัดการให้มีกิจกรรมการผลิตที่หลากหลายในพื้นที่เดียวกัน และเกี่ยวคู่กันในบางกิจกรรม เช่น ปลูกพืชปุ๋ยสดก่อนปลูกข้าวช่วยตรึงธาตุไนโตรเจน นำมูลจิ้งหรีดไปเลี้ยงปลา นำฟางข้าวไปคลุมพืชและเป็นอาหารสัตว์ ฯลฯ ซึ่งเป็นการลดต้นทุน และลดความเสี่ยงจากราคาผลผลิตที่มีความไม่แน่นอน ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมทำให้มีความยั่งยืน

การจัดการโรงเรือนสัตว์เลี้ยง บ่อปลา หรือสัตว์น้ำ กิจกรรมพืชในแปลงอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและถูกสุขลักษณะ

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

นางอัญชัน สุขจันทร์ วางแผนและทำการเกษตรด้วยตนเอง ตามแนวพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งเป็นพระราชดำรัสที่อยู่ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียง มีการจัดสรรพื้นที่ จำนวน ๑๑ ไร่ เพื่อทำการเกษตรอย่างเหมาะสม แบ่งเป็น ที่อยู่อาศัย ๑ งาน ปลูกข้าว ๕ ไร่ ปลูกผัก ๑ งาน ไม้ผลไม้ยืนต้น ๒.๕ ไร่ เลี้ยงปลา ๓ งาน (๓ บ่อ) เลี้ยงไก่ไข่ เป็ด กบ ๑ งาน แหล่งน้ำ ๑ ไร่ (๒ บ่อ) และอื่น ๆ (เลี้ยงจิ้งหรีด สมุนไพร ไข่หม่อน) ๑ ไร่ โดยให้ความสำคัญกับการผลิต เพื่อตอบสนองต่อความต้องการอาหารในครอบครัวและชุมชน สามารถพึ่งตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอก มีข้าวปลาอาหารไว้บริโภคอย่างพอเพียง สอดคล้องกับองค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียงทุกด้าน

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศพก.บ้านจารย์ เป็นศูนย์รวมแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการเกษตร เช่น การทำเกษตรอินทรีย์ การผลิตพืชปลอดภัย GAP การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การใช้ระบบน้ำทางการเกษตร การลดต้นทุนการผลิต การแปรรูป การตลาด การจัดทำบัญชี ฯลฯ แก่เกษตรกรในพื้นที่ เป็นศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และเป็นศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน รวมถึงเป็นจุดศึกษาดูงานการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การผลิตผักปลอดภัย การทำการเกษตรแบบผสมผสาน และได้มีการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมใหม่ๆ เช่น สก๊อบ โดยการนำท่อพีวีซี มาประดิษฐ์เพื่อใช้แหวกต้นข้าวในแปลง นำทางเข้าไปตัดพันธุ์ป่นต้นข้าวที่อยู่บริเวณกลางแปลงได้ง่าย และสะดวกขึ้น ช่วยลดเวลาและแรงงาน ในการทำงานในแปลงพันธุ์ข้าว สามารถลดความเสียหายผลผลิตในแปลง ลดต้นทุน และส่งผลให้ได้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ได้มาตรฐาน ทำให้สามารถลดต้นทุนให้น้อยที่สุดแต่ได้ผลผลิตที่เพิ่มขึ้น และเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร (ข้าวเคลือบสมุนไพร) รวมถึงการเป็นวิทยากรด้านวิชาการ การจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น วันถ่ายทอดความรู้ก่อนฤดูกาลผลิตใหม่ (Field Day) โดยให้เกษตรกรในชุมชนได้ร่วมนำสินค้ามาจำหน่ายให้ผู้เข้ามาร่วมงาน และจัดบริบทให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ภาพการถ่ายทอดความรู้การผลิตข้าวและการใช้สื่อกับตัดพันธุ์ปนข้าว

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

การแก้ปัญหาด้านต่างๆ ในพื้นที่ ดังนี้

- ปัญหาด้านต้นทุนการผลิตสูง มีตรวจวิเคราะห์ดิน การทำเกษตรอินทรีย์แทนเกษตรเคมี การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน เป็นต้น

- ด้านรายได้ มีการฝึกอบรม การทำปลาสาม และทำข้าวสมุนไพร รวมถึงการจัดตั้งกลุ่มศูนย์ข้าวชุมชน โดยรวบรวมเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจำหน่ายสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรในชุมชน

- ด้านความเหลื่อมล้ำในสังคม การลดความเหลื่อมระหว่างเกษตรกรในชุมชน ให้ทุกคนได้มีสิทธิและโอกาสร่วมเป็นสมาชิกและเรียนรู้วิชาการด้านการเกษตร หรือให้บริการแก่เกษตรกรภายใต้กิจกรรมต่าง ๆ เท่ากัน และมีการสำรวจความต้องการเรียนรู้อาชีพทางการเกษตรของเกษตรกรในชุมชน เป็นการสร้างการเข้าถึงความรู้ตามความต้องการที่แท้จริง

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

มีฐานเรียนรู้ จำนวน ๔ ฐานบริการแก่ผู้เยี่ยมชมฯ มีการประชาสัมพันธ์และแสดงผลผลิต/การจำหน่าย/การตลาด โดยจำหน่าย ในตลาดชุมชน ตลาดนัดอำเภอ จำหน่ายผู้เข้าชมกิจกรรมศึกษาดูงาน ส่งให้กลุ่มเครือข่ายเพื่อร่วมจำหน่ายให้กับโรงพยาบาล และช่องทางเครือข่ายสังคมเพชบุรี (Facebook) เช่น เพจศูนย์ข้าวชุมชนบ้านจารย์ ไลน์กลุ่ม เป็นต้น

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

เกษตรกรอำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ มักจะต่างคนต่างทำนา ทำให้มีต้นทุนการผลิตสูงและประสบปัญหาขายข้าวเปลือกได้ราคาต่ำเป็นประจำทุกปี จึงเกิดแนวคิดที่จะแก้ปัญหา โดยได้รวมตัวกันในพื้นที่ จัดตั้งเป็นศูนย์ข้าวชุมชนตำบลบ้านจารย์ ตำบลบ้านจารย์ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ขึ้น เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพจำหน่าย ต่อมากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตร ได้ทำโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ทางกลุ่มจึงได้เข้าร่วมโครงการตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ มีสมาชิกเริ่มแรกประมาณ ๑๒๐ คน พื้นที่นารวมประมาณ ๑,๐๐๐ ไร่ โดยกรมส่งเสริมการเกษตรได้เข้ามาส่งเสริมด้านองค์ความรู้ต่างๆ ในการทำเกษตร ให้คำแนะนำการดำเนินงานของกลุ่มในทุกขั้นตอนตั้งแต่ผลิตไปจนถึงจำหน่าย และยังสนับสนุนให้เข้าโครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาด ได้งบประมาณจำนวน ๓ ล้านบาท ในการจัดหาเครื่องจักรในการทำเกษตร เช่น รถดักกล้อยาง เครื่องสูบน้ำหนักพร้อมห้องควบคุม และรถโฟล์คลิฟท์ เป็นต้น ซึ่งช่วยให้การดำเนินงานของกลุ่มมีประสิทธิภาพมากขึ้น ปัจจุบันมีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น ๒๔๑ ราย สมาชิกส่วนใหญ่จะปลูกข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ และข้าวหอมมะลิ กข๑๕ ไว้เพื่อจำหน่ายและบริโภคในครัวเรือน เมล็ดพันธุ์ข้าวส่วนหนึ่งได้รับการสนับสนุนจากกรมการข้าว อีกส่วนทางกลุ่มจะผลิตเอง ทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี มีการคัดพันธุ์ปนเก็บไว้ใช้ปลูกในฤดูกาลต่อไป หรือขายเป็นเมล็ดพันธุ์ให้กับเกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียงก็ได้ราคาดีเช่นกัน

นอกจากนี้ ยังได้นำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการทำไร่นาสวนผสม ให้สามารถลดต้นทุนให้เหลือน้อยที่สุด แต่ได้ผลผลิตที่เพิ่มขึ้น รวมถึงเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงาน ประหยัดเวลา เช่น การนำท่อพีวีซีมาประดิษฐ์เป็น สก๊อบ เพื่อใช้แหวกต้นข้าวในแปลง นำทางเข้าไปตัดพันธุ์ปนต้นข้าวที่อยู่บริเวณกลางแปลงได้ง่าย และสะดวกขึ้น ช่วยลดเวลาและแรงงาน ลดความเสียหายผลผลิตในแปลง ลดต้นทุน และส่งผลให้ได้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ได้มาตรฐาน โดยได้ส่งเสริมให้สมาชิกของกลุ่มแปลงใหญ่นำไปใช้ ซึ่งช่วยสมาชิกลดความเสียหายจากการเหยียบย่ำต้นข้าวได้เป็นอย่างดี รวมไปถึงการใช้ระบบน้ำสปริงเกอร์มาช่วยกระจายน้ำให้ทั่วถึง ประหยัดเวลา ลดแรงงานและค่าใช้จ่าย

“การเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ทำให้ได้รับประโยชน์มากมาย โดยเฉพาะการสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการทำเกษตรและเทคโนโลยีการผลิตข้าว ทำให้ต้นทุนลดลง ได้ผลผลิตเพิ่ม ต่อยอดสร้างผลิตภัณฑ์จากข้าว สร้างมูลค่าเพิ่มได้ และจากความตั้งใจ ความอดุสาหะ ที่จะเปลี่ยนแปลงตัวเองในการทำเกษตรจนประสบความสำเร็จ และสามารถเป็นแบบอย่างให้กับคนอื่นเข้ามาเรียนรู้ จนได้รับคัดเลือกให้เป็นเกษตรกรดีเด่นสาขาไร่นาสวนผสมในปีนี้นับว่าเป็นความภาคภูมิใจสูงสุดในชีวิตของการเป็นเกษตรกร

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่ นางอัญชัน สุขจันทร์ มีเป็นอาสาสมัครหมู่บ้าน (อกม.) เป็นผู้มีความรู้และมีความเหมาะสมในการขับเคลื่อนและพัฒนาการเกษตรในชุมชน เนื่องจากมีความเข้าใจถึงสภาพปัญหาและปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องอื่นๆ รวมถึงบริบทเฉพาะของชุมชน มีบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน เช่น

- การจัดเก็บรวบรวมและรายงานข้อมูลพื้นฐาน เช่น ข้อมูลภัยธรรมชาติน้ำท่วม โรคระบาด โรคไหม้คอรวง) ทะเบียนเกษตรกร ฯลฯ ส่งให้ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน โดยมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ
- การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร โดยได้เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้คำแนะนำ และช่วยแก้ปัญหาด้านวิชาการเกษตรเบื้องต้นแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาด้านการเกษตรให้สามารถนำไปปรับปรุงการเกษตรของตนเองได้
- การติดตามสถานการณ์การเกษตรและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วน
- การปฏิบัติงานใด ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและชุมชนหรือตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มอบหมายเพิ่มเติม

ภาพการบริการและถ่ายทอดความรู้ด้านวิชาการเกษตร ร่วมกับหน่วยงานราชการ

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

โดยประธานคณะกรรมการ ศพก.) จัดประชุมร่วมกับแปลงใหญ่ และเกษตรกรอำเภอ เพื่อให้คณะกรรมการได้ร่วมกัน วิเคราะห์และวางแผนการดำเนินงานของ ศพก. และแปลงใหญ่ การรับรองศูนย์เครือข่าย การบริหารจัดการ การขับเคลื่อนการดำเนินงาน การสรุปผลการดำเนินงาน และอื่น ๆ ตามความเหมาะสม โดยมีการจัดร่วมกับ ผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ก่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือและการดำเนินการเพื่อการพัฒนาองค์กรเกษตรกรในชุมชนให้เข้มแข็ง

ประธาน ศพก.ทำหน้าที่เป็นผู้นำขับเคลื่อนศูนย์ฯ โดยเน้นการวางแผนพัฒนา บริหารจัดการแปลงเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกร และประสานความร่วมมือกับเครือข่ายทุกภาคส่วน พร้อมติดตามผลและปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ

๑. วางแผนและกำหนดทิศทางการพัฒนา ศพก.
๒. ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีให้เกษตรกร
๓. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและชุมชน
๔. บริหารจัดการฐานเรียนรู้ให้พร้อมใช้งานตลอดปี
๕. ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน นางอัญชัน สุขจันทร์ ประสบความสำเร็จในอาชีพการเกษตร ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP และเกษตรอินทรีย์ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางตลาด สามารถสร้างเครือข่ายผู้ผลิตเป็นอีกหนึ่งศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนที่เข้มแข็ง และเชื่อมโยงกับตลาดต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแบบอย่างที่ดีของเกษตรกรในพื้นที่ ได้รับการยกย่องจากหน่วยงานต่างๆ และได้รับการคัดเลือกพัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก. หลัก) ของอำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของเกษตรกรที่สนใจ รวมทั้งเป็นสถานที่ศึกษาดูงานและท่องเที่ยวเกษตร เป็นแรงบันดาลใจให้แก่เยาวชน เกษตรกรรุ่นใหม่ และผู้สนใจ ในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำเกษตรที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ แนวทางตลาดนำการผลิต และดำเนินตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ นางอัญชัน สุขจันทร์ ได้นำความรู้ที่ได้ รวมทั้งการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในพื้นที่การเกษตรของตนเอง ก่อให้เกิดความสำเร็จทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ และเกิดความยั่งยืนในอาชีพ โดยมีองค์ประกอบของความสำเร็จ โดยได้รับรางวัล และประสบความสำเร็จมากมาย เช่น ชนะเลิศการประกวดผลงานดีเด่น ประเภทศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน ระดับเขต ปี ๒๕๕๘ รางวัลอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านดีเด่นระดับจังหวัดสุรินทร์ ปี ๒๕๖๕ รางวัลเกษตรกรต้นแบบด้านไร่นาสวนผสมระดับประเทศ ปี ๒๕๖๗

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ ดังนี้

- (๑) รองประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับจังหวัด
- (๒) ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศูนย์หลัก)
- (๓) ประธานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านระดับอำเภอ
- (๔) ประธานศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนบ้านจารย์
- (๕) คณะกรรมการแปลงใหญ่
- (๖) คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านจารย์
- (๗) คณะกรรมการศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน ตำบลบ้านจารย์
- (๘) คณะกรรมการหมู่บ้าน และกองทุนหมู่บ้าน
- (๙) คณะกรรมการโรงเรียนบ้านจารย์
- (๑๐) คณะกรรมการวัดปราสาทบ้านจารย์
- (๑๑) จิตอาสาพระราชทาน
- (๑๒) อาสาสมัครนิเทศน์มิตแห่งประเทศไทย
- (๑๓) อาสาสมัครฝนหลวง
- (๑๔) Smart Farmer (SF)
- (๑๕) ครูบัญชีอาสา

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

นางอัญชัน สุขจันทร์ ได้ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม โดยได้ร่วมกับสมาชิกในชุมชนจัดตั้งเป็น ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน ศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน กลุ่มนาแปลงใหญ่ ฯลฯ เพื่อให้บริการและเป็นแหล่งศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านการเกษตรของเกษตรกรในชุมชน

- การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน โดยมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ

- การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร โดยได้เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ ให้ความแนะนำ และช่วยแก้ปัญหาด้านวิชาการเกษตรเบื้องต้นแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาด้านการเกษตรให้สามารถนำไปปรับปรุงการเกษตรของตนเองได้

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“ฝันให้ไกล ต้องไปให้ถึง” เป็นแนวทางชี้นำความคิดและการกระทำสำหรับการดำเนินการสู่เส้นทางของความสำเร็จ

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

- ๑.๑ นางสาวสิทธิณี พิศงาม นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
- ๑.๒ นางสาวสุพัตรา ทองสาย นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
- ๑.๓ นายภูษิตกานันท์ จันทร์ประเสริฐ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

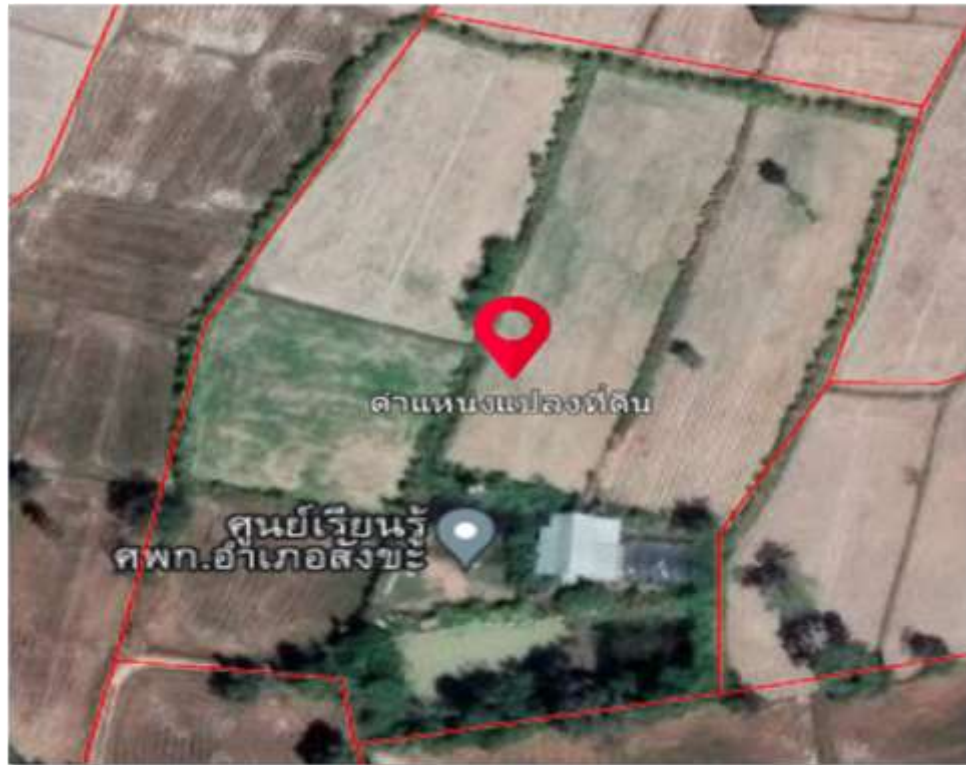
๒. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

๒.๑ เจ้าหน้าที่ และเกษตรกรมีภารกิจ เวลาว่างไม่ตรงกัน ส่งผลให้การทำงานล่าช้า และไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง ควรวางแผนการประสานและดำเนินการโดยใช้เครื่องมือสื่อสาร ไลน์ เป็นต้น

*****หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

ภาพที่ตั้ง ศพก.บ้านจารย์

ข้อมูลพื้นฐานไร่นาสวนผสม นางอัญชัน สุขจันทร์